

TRACTATUS SECUNDUS.

DE CHRISTIANÆ PERFECTIONIS IMPEDIMENTIS ET EADEM SUPERANDI MODO.

§ 14.

MONITA TACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTIONI PRACTICA NON BENE CUSTODITI SENSUS AFFERT, ET CIRCA MEDIA EISEM OPPONENDA.

Monitum primum. Circa penitentias carnem affligentes discipulis concedendas Director cautus sit, ab iis permittendis autem non omnino alienus. Id insinuo, quia sæpius in Directores incidi, qui hujusmodi operibus toti infensi videbantur. Reperi Patres spirituales Monachorum, qui nulli unquam Religiosæ ullam corporis castigationem indulgere; etsi cœnobita tantæ austeritatis non fuerint, ut præscriptam inibi penitentiam operum mensuram augere non licuisset. Ita ut nequidem facultatem petere amplius auderent, omnem petitionem suam inutilem esse scientes. Ego sanè non perspicio, quo jure Director animas suæ cura commissas a tam proficuo, et sanctis tam familiari Perfectionis medio alienas reddere, ac omni exin redundante fructu privare possit: præcipuè si penitentes juvenes sint; in eâ enim ætate tum ob vivacitatem spirituum, tum ob sanguinis æstum hujusmodi medio vel maxime indigent. Dicant equidem sese sanitatis curam gerere: curam hanc ego quoque laudo. At id solummodo probat, hujusmodi opera iis esse neganda, qui valetudinarii, aut viribus parum firmis sunt: non autem moderatam eorumdem mensuram non iis esse concedendam, qui firmâ valetudine gaudent. Dicant etiam virtutes internas sibi cordi esse, et regularum observantiam in tali totus religiose Perfectionis succus continetur: ad ejusmodi res externas, sine quibus Religiosa sancta esse potest, sese parum attendere. Tam religiosam

quàm christianam Perfectionem principaliter a virtutibus internis pendere non nego. At hic ne decipiari, vide. Ut ad hanc Perfectionem pervenias, carnis ac sensuum exteriorum mortificatio necessaria est: quia, si corpus in servitutem reductum non fuerit, spiritus nec prævalere, nec eas virtutes, quas Director merito tanti facit, cum pace exercere poterit. Id quod ex eo magis confirmatur, quòd corporis afflictiones efficaciora auxilia, et abundantem interiores ac summi momenti virtutes exercendi gratiam a Deo obtineant. Verbo, Director recordetur quod D. Gregorius *Nazianzenus* docet: scilicet molliter tractare corpus aliud non esse, quàm flammæ oleum affundere aut efferatam bestiam bene nutrire. *Orat. 44.* Quapropter si spiritum in penitentibus suis robustum videre desiderat, a regnante in eorum corporibus audaciâ, per moderatam castigationem frangenda non sit alienus.

Monitum secundum. Ut autem Director in assignandis penitentiam operibus stabilis superiori capite moderationis limites non transgrediatur, ad duo eidem respiciendum est: primò ad qualitatem personarum, et secundo ad macerationum quas præscribit numerum ac qualitatem. Circa personas, certum est, teneræ ætatis adolescentes ac exacte jam pæne ætatis senes penitentia operum valde parum capaces esse: siquidem horum vires consolidari potius quàm debilitari exigunt. Juvenibus autem et puellis tanquam opportunum contra nimiam spirituum vivacitatem et nimium sanguinis fervorem medium concedenda sunt, et majori quidem in copiâ quàm matrimonio junctis. Erga personas Religiosas Directorem liberaliorem esse convenit; cum enim illæ ad Perfectionem arctius obligentur, eæ etiam medio hoc ad ejus consecutionem tantopere conducenti magis uti tenentur. In omnibus tamen habitudines corporales et virum qualitates ob oculos habeat: ac juxta majus vel minus earum robur indulgentiorem se exhibeat.

Circa penitentiam operum qualitatem, existimo flagellationem cum moderatione conjunctam sanitati nocivam esse non posse: eo quòd afflictio, quam progenerat, solam exteriorum contum afficiat et cum verberibus statim iterum evanescat: idque multò magis, si hujusmodi flagellationes non supra tergum sed in aliis partibus a stomacho remotioribus fiant: in tali etenim casu, necessarii ad ciborum concoctionem animales spiritus minus dissipantur. Ex alterâ parte, id penitentia genus aptissimum est ad carnem sensu doloris, qui tam javidè concupite voluptati e dia-

metro opponitur, ex cruciandam et magnopere simul juvat ad devotionem excitandam. Unde Director circa hujus largior esse potest. Id quod tamen de flagellationibus ad sanguinem usque non intelligas velim: nam circa has duplici ex capite eum valde parcum optarem: quia nempe, primò, sine ulla sanguinis effusione, quae sanitati non rarò detrimentum afferre solet, eadem corporis castigatio obtineri potest: secundò, sic via praeceditur cuidam vanitati in nonnullorum animis orti solite, dum post sanguinolentam hujusmodi flagellationem, nescio quid effecisse, et jam quasi sidera vertice tetigisse sibi videntur.

Cilicium ferreum minis noxium esse solet, quam id, quod ex pilis contextitur: siquidem hoc, extracto calore, stomachum debilitatum relinquit: unde et Directorem primi potius quam secundi amicum esse oportet: pectoris autem imbecillis, aut infirmæ valetudinis personæ illud lumbis applicare non permittantur, sed brachiis solummodo aut alibi. Quoad longitudinem temporis et hujusmodi poenitentiae instrumenta applicandi frequentiam, vires corporis et spiritualis poenitentium fervor normam subministrabunt. Ubi tamen notes velim talium instrumentorum usum de nocte non esse permittendum, ne somnus turbetur: uti neque post sumptionem prandii, ne ciborum digestio impediatur. Tempus omnium opportunissimum matutinum erit per spatium quoddam poenitentis habitudini accommodatum.

Firmæ valetudinis personis concedi potest ut nudas supra tabulas dormiant; si verò minis robustæ valetudinis fuerint, strametias supra calcitas aut cum alio quodam incommodo: idque magis minusve juxta virium et somni magis minusve profundum qualitatem, prout somnus similes inter molestias majori vel minori cum facilitate capi, et continuari potest. Notandum tamen, taliter dormientem linteis bene munitum esse oportere, ne corpus necessariâ evaporatione privetur. Ut quis autem nudam super terram dormiat, non permittendum, quia frigus et humide telluris exhalationes corporis saluti valde noxiæ esse possunt. Circa vigilias quàm cautissime procedendum est: cum experientia doceat, personas noctes integras vigilantibus operationibus diurnis parum aptas esse. Verum equidem est quòd nonnulli Sanctorum noctes absque ullo somno, aut ita transegerint ut brevissimam tantummodo quietem oculis concesserint. Verùm id non contigit absque peculiari influxu divinæ providentiæ, utpote quæ tales ab

jiis austeritates exigens, illos sine necessariâ somni refoecillatione conservavit. Ubi præterea observandum, sanctis hujusmodi animabus somnum illum, quem vigilando perdidierant, a Deo compensatum fuisse: siquidem eas totam quasi noctem ordinariè altissimis contemplationibus absorptas tenuit, quæ, cum spiritum ingenti suavitate perfunderent, etiam corpus refecere ac sustentârunt, ne tam enormium rigorum ponderi succumberet. Eos verò, qui hujusmodi favoribus a Deo non cumulantur, nec tam eximia sibi auxilia reprimere possunt, contentos esse oportet, si convenienti corpus quiete recreare queant, ut diurnis functionibus aptum spiritui inservire valeat. Unde sufficit, si sese castigent, quandam somni partem aut somni plenitudinem potius oculis subtrahendo: ea enim non ad vitam, aut ejus operationes, sed ad sensuum longius somni tempus avidè expetentium satisfactionem necessaria. Protestari eos etiam insuper oportet, sese moderatè et convenienti huic refoecillationi, quam corpori concedunt, non gustis in se inde resultantis causâ, sed divinæ voluntatis eam exigentis ergo, ac ut ad divini servitii negotia idonei reddantur, indulgere. De jejunio hic sermonem non infero: eo quòd sequenti articulo de eo tractaturus sim.

Monitum tertium. Regule mox traditæ ordinariæ animarum directioni inserviunt: in extraordinariis autem, qui subinde accidere possunt casibus, exceptioni sunt obnoxie. Omnibus retro sæculis Deus Ecclesiam suam animabus quibusdam exornavit, quas peculiaribus prorsus poenitentiae rigoribus insignes voluit: id est sanctas eas fieri voluit per poenitentiam humanis viribus superiorem; prout in singulis ferme annalium Ecclesiasticorum paginis et legitimus, et admiramur. Ita ut vero simile non videatur, in præsens nullas dari animas, quas Deus per insolitas hujusmodi vias ad Perfectionem elevare velit. Quapropter si talium personarum nonnulla Directoris pedibus accideret, hujus certè libertati relictum non esset ab eâ illam distrahere viâ, quâ Deus eam ad Perfectionem vocat. Nos enim propriè animarum duces non sumus. Dux Deus est. Nos Ministri tantummodo sumus supremi hujus Ducis, in cujus ductum, ut poenitentes nostri ejus vestigia fideliter et constanter sequantur, diligenter a nobis inquiri oportet.

Verùm, hoc opus, hic labor, inquit Director, ut Dei voluntatem agnoscam in re, quæ ex unâ partè extra consuetum ordinem est posita; ex alterâ autem parte, si decipiamur, et saluti corporis et

progressibus spiritûs grave præjudicium afferre potest. At his non obstantibus, animo cadere non oportet: si quis enim juxta regulas prudentiæ et superum discretionis lumen, quod continuo à Deo flagitandum est, procedat, eò perveniet ut Dei voluntatem morali quoddam certitudine agnoscat. Geminam hic ego regulam propono. Primb advertat, an discipulus vehementibus ad ingentes austeritates inspirationibus incitetur. Ad id nondum sufficit: siquidem demon in angelum lucis transfigurari, et vehementia penitentia desideria eum in finem excitare potest, ut non solum corpus infirmetur, sed et spiritus ad Perfectionis opera ineptus reddatur. Quapropter secundo loco vadam gradatim lentari oportet: ita ut dum penitentis plures aut acerbiores castigationes conceduntur, simul observetur, qualiter hujusmodi macerationum pondus sustineat. Si jam Director perspiciat, sub penitentiarum onere sanitatem non infringi sed roborari: prout tribus pueris *babylonics* accidit, qui leguminibus vescentes et aquam bibentes, corpulentiores, vegetiores, vivacioreque apparere illis, qui cibo regio nutriebantur: et præcipue si, prout quandoque contingit, videat personam ab austeritatibus desistentem in infirmitatem aut corporis imbecillitatem incidere: signum erit, quòd Deus eam per spinosam hanc viam ducere velit: siquidem ex unâ parte voluntatem suam internis inspirationibus significat; ex alterâ autem parte iis fidem facit peculiari illo auxilio, quo, ne sub gravi pondere succumbat, cum sustentat. Si Deus signis manifestis voluntatem suam notam faciat, Director majori adhuc cum securitate procedere, et circa eas penitentia species, ad quas anima sese à Spiritu sancto incitari sentit, largiores aperire manus poterit. Verùm neque in hujusmodi eventu iis permittendam, ut ullum mortificationis opus, proprio arbitrio et sine obtentâ debitâ facultate, assumant: sic etenim cum corpore etiam spiritus subjectus servabitur: si verò, successu temporis, notabile virium detrimentum, aut sanitatis lesio deprehenderetur, manum e vestigio retrahi ac datas licentias revocari oporteret, ne malum incrementa capiat et penitens tandem ad vitæ spiritualis exercitia ineptus reddatur.

Monitum quartum. Præprimis Director notet hujusmodi castigationes cum spiritu interno conjungi oportere: secus enim corpori multum afflictionis, animæ autem parum utilitatis afferret; imò si vanitas, oblectatio, aut sui ipsius existimatio eas comitetur, noxiæ potius, quàm utiles erunt. Unde à Directore penitentibus insinuandum, corporis castigationes cum recte intentionis, interni

doloris et vere submissionis spiritu assumi oportere, ut animabus proficua et Deo acceptæ reddantur. Puritatem intentionis quod atinet, alius macerationis operibus scopus non est præfigendus, quàm ut caro spiritus subjiciatur, ut pro propriis culpis satisfactio præstetur, ut Deo placeamus, ac ut abundantia tam pro defectuum emendatione; quàm pro solidam virtutum consecutione auxilia impetremus. Pro interno dolore excitando priusquam mortificationis operibus manus admoveatur, presentia et præterita peccata ob oculos ponantur, dein verò vivus animi dolor et sanctus quidam, aliqua sui afflictione, Deo aliquantulum saltem satisfactionem offerendi; zelus concipiatur. Pro cordis demissione obtinendâ, carnis macerationis doloribus ac pretiosissimo sanguini Redemptoris uniri, et persuasissimos nos esse oportet, nostra penitentia opera, quantum ex se, nullius esse valoris, ac non solum omne eorum pretium, sed et honorem exinde resultantem infinitis Jesu Christi meritis deberi. Sic super penitentia altare Deo perfectum corporum nostrorum sacrificium litabimus.

§ 15.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ PERFECTIONI A SENSU GUSTUS PONUNTUR, DEQUÆ MEDIS CONTRA HÆC IMPEDIMENTA.

Monitum primum. Nolle Directorem facilem esse ad frequentia, ac multo minus in solis pane et aquâ servanda jejunia, juvenibus maxime ac pullis concedenda. Quandoquidem cibus, si moderatus sit, vitæ humane fundamentum est: ab eo spirituum vitalium formatio, stabilimentum virium et sanitatis æquilibrium pendet. Id igitur a propriis virtutibus summo studio exigendum, ut sufficientem refectionem sumentes in mille aliis rebus palato acceptis; attamen sanitatis conservationi non necessariis, sese mortificent: ut in cibo parci sint, memores illius, quod S. Hieronymus inculcat: *Multo melius est quotidie parum, quàm raro satis sumere.* Ut alimentum ex recto fine et sine ulla animi ad ciborum oblectationes adhesionem sumant, et præprimis ne conquerantur, si cibaria non sapida, aut gustui ingrata, ac malè preparata fuerint; neque ea laudent, aut oblectationem demonstrent, si exquisita et bene condita fuerint; sed ut ea, quæ apposita fuerint, sine laude aut querimonia sumant; nam nulla sanè re animam à ciborum deliciis avulsam evidentiis demonstramus, quàm dum animo indifferenti eos sumimus, qualescumque dein sive boni sive mali

fuert. Sobrietatem igitur Director in discipulos suos introducere conetur : quod si præstiterit, securus sit, eam ad gustus sensum et gulæ passionem intrâ limites continendam sufficere. Verum in hoc ipso multum desudandum erit; siquidem a penitentibus facilius multa jejunia, quàm stabilis et perfecta temperantia obtineri potest.

Monitum secundum. Multò adhuc restrictiorem Directorem esse oportet ad jejuniûm iis concedendum, qui communi cum aliis mensâ utuntur, prout Religiosi et Monachæ solent : tum quia singulares ejusmodi abstinentiæ ex parte eas exerceatis vanitatis, et sibi ipsi complacendi periculo subjacent; tum quia aliorum eidem mensæ accummentium locutionibus ac censuris expositæ sunt. S. Bernardus de eo, qui peculiaribus hisce jejuniis se castigat, sermonem faciens ait : *Plus sibi blanditur de uno jejuniò, quod cæteris prædentibus facit, quàm si cum cæteris septem dies jejunaverit. De Grad. humil. grad. v.* Si homo, qui cibi subtractione seipsum macerare desiderat, recto Domini spiritu incitetur, aptos gulam castigandi modos invenit, quin ejus mortificatio coram mense sociorum oculis appareat : siquidem spiritus Domini animam non minus cantam, quàm in occultandis piis operibus sagacem, reddere solet : id quod in S. Joanne Climaco contigisse legitur, utpote de quo Daniel Monachus in ejus vitâ hæc verba commemorat : *In mensâ nihil rejiciebat, quod a Religiosæ vitæ Instituto, legibusque non abhorrebat; sed cibum ita modicè, sobrièque sumpsit, ut gustare potius, quàm edere videretur. Atque ita, fracto cornu superbiæ, per sobrietatem quidem, sed parcitate prandii et cæne, dominam voluptatem multis exitiosam elisit. In Biblioth. Vitæ PP. t. x, p. 386.*

Verùm et Angelici Doctoris hæc de re judicium audiamus, qui punctum hoc ad trutinam scholasticam ponderans illud consuetâ suâ soliditate profunditateque decidit, 3 part., quæst. 40, art. 2, ad primam, dicens : *Utraque enim vitâ est licita et laudabilis, ut scilicet aliquis a consortio hominum segregatus abstinentiam servet, et ut in societate aliorum potius communi vitâ utatur : et ideo Dominus voluit utriusque vitæ exemplum dare hominibus. Dum scilicet modò solitarius in deserto perpetuum servavit jejuniûm, modò eidem cum discipulis suis, imò et extraneis quoque personis, mensæ accubens, cibus communibus est usus. Ex quibus Director intelligit, homini in Communitate viventi exactam quidem servandam temperantiam; imò et ciborum usui mortificationem quandam*

esse immiscendam, ita tamen ut ea in aliorum convictorum oculos non incidat. Per id attem nolum vetitum credas, quandoque alicui rigidi cujusdam jejuniû licentiam imperitri, sacris præcipuè temporibus, et in sacri cujusdam Protectoris pervigilio. Ante hujusmodi autem licentiæ concessionem, Director perpendat, num persona illa ex castigatione corporali, vane sibi complacendi periculum incurrat : in hoc casu enim plus damni quàm emolumenti inde emerget.

Monitum tertium. Notandum Directori mulieres quasdam, et nonnullos etiam viros simplices reperiri, qui omnem Perfectionem suam in jejuniis ac gulæ mortificatione reponunt : etsi cæteroque iracundi, impatientes, superbi et modicæ charitatis sint, omnia sibi tamen præstitisse videntur. Hi admonitione indigent, eo quòd circa spiritualem vitæ suæ ordinationem enormiter hallucinentur. Imò facilliter contingere potest, ut demon ipse eos ad jejunia instiget, ut eos tam gravi errore delusos teneat. His imprimi oportet doctrinam, quam S. Hieronymus Demetriadi proposuit scribens : *Jejuniûm non perfecta virtus, sed cæterarum virtutum fundamentum est, et satisfactio atque pudicitia, sine quâ nemo videbit Deum, gradum præbet ad summam scientibus; nec tamen si sola fuerit, virginem poterit coronare. Ad Celantiam autem scribens idem S. Doctor ait : Quidquid supra justitiam offertur Deo, non debet impedire justitiam, sed adjuvare. Quid enim tenatur abstinentiâ corpus, si animus intanescat superbiâ? Quam laudem merebimur de pallore jejuniû, si invidiâ lividi simus? Quid virtutis habet vinum non bibere, si irâ et odio inebriaris? Tunc inquam præclara est abstinentia, tunc pulchra atque magnifica castigatio corporis, cum esset animus jejunos a vitis. Imò qui probabiliter et scienter virtutem abstinentiæ tenent, eo affligunt carnem suam, quo animæ fragrant superbiorum; ut quasi de quodam fastigio contemptis sui, atque arrogantia descendant ad implendam Dei voluntatem, que maximè humilitate perficitur. Idcirco a variis ciborum desiderijs mentem retrahunt, ut totam ejus vim occupent in cupiditate virtutum.*

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFEC-
TIONI PER SENSUM VISUS MALÈ CUSTODITUM OPPONUNTUR.

Monitum primum. Etsi Directoris officium sit elaborare ut in omnibus suis penitentibus oculorum modestiam introducat, majori tamen sollicitudine cam in juvenibus et puellis urgeri oportet, tum quia virtus hæc his præ aliis convenit, tum quia oculorum licentia his præ aliis periculosa esse solet. Quò minus maturum in juvenibus et puellis iudicium est, eò vivaciores in his passiones sunt. Quapropter unicus quandoque obtutus sufficit, ut primis amoris ignibus succendantur, dein verò etiam cogitationibus et affectionibus impuris inquinentur. Unde et unica subin die perditum eunt quod per menses et annos priorum exercitiorum ope lucrati sunt. Si Director mihi fidem non habeat, propriâ experientiâ, quantum id verum sit, edocebitur. Continget enim, ut dirigendam habeat puellam, quæ magnam spem faciat, eò quòd pietati dedita, orationi intenta, mortificationis amans et docilis sit, ac quovis consilio sese dirigi patiatur. Tum verò eam derepente mutata inveniet: videbit eam, in brevi, omni pietate ac mortificatione destitit, salutaria, quæ ei traduntur, monita malevola animo suscipere, aut in malam etiam partem interpretari: tandem etiam tergum sibi vertere et ipsius directioni se subtrahere. Si dein in lacrymabilis hujus metamorphoseos originem indaget, eam ab obtinuit licentiâ principium duxisse reperiet: oculos enim in formoso quadam objecto defigens, ejus est amore capta: et profana illa affectio omnem e vestigio pietatis sensum extinxit. Unde Directori nullâ cum vigilantia insistendum ut puellæ ejus cura commissæ per plateas præcipuè oculis demissis incedant, modo tamen non affectato, sed naturali: si verò cum diversis sexus personis sermociinandum, eas instrui oportet, oculos in eorum facie nunquam defigendos esse. Hujuscemodi enim modestiam præ se ferentes non solum præclaræ honestatis signa edent, sed et sese et alios, quibuscum colloquentur, ab omni inordinatione immunes servabunt.

Monitum secundum. Si verò penitentes ex iis sint, qui quodammodo ad Perfectionem tendunt, studeat Director ab aliis quoque immodestis, quæ in sermone, risu, incesso, aut ratione agendi cum proximo frequenter admitti solent, eos præservare.

Hujuscemodi res nequaquam quasi nullius momenti minutie parvi pendendæ sunt; cum christianæ Perfectioni impedimento sint: manifestum enim est, eum qui in rebus hisce modicis se vincere nescit, neque in magnis se vincere scire.

Monitum tertium. Si Directori Sacerdotes, Religiosi, aut Monachæ dirigendi obvenerint, multò magis insistat ut hujuscemodi personæ non solum in oculis, sed et in gestibus ac quibusvis aliis actionibus modestiæ studeant. Cum in his modestia præclarissimo secularibus exemplo; immodestia autem admirationi et scandalo esse solet. Unde et Christus Dominus eis peculiari quodam modo injunxit ut coram aliis bonis exempli lucæ resplenderent; bonum exemplum autem ab exteriori quâdam propriarum operationum accuratione magnopere pendere noscitur. *Vos estis lux mundi...* *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Matth. v, 14, 16. Apostolus de Episcopis et Sacerdotibus loquens ait: *Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab eis, qui foris sint.* I Tim. iii, 7. Ad bonum autem hoc testimonium a secularibus obtinendum; præ omni aliâ re, oculorum modestia, sermonum circumspectio, gestus decentes ac conveniens vestium decorum conducunt. Bonam hanc apud seculares famam gentium Doctor a personis sacris non ex ambitionis, aut vanitatis impulsu queri conservarique desiderat, sed eum in finem, ut debitam eis existimationem tribuentes ex eorum doctrinis ac institutionibus proficiant, et eorum admonitiones benevolenti animo recipiant. Notandum magis debere maculam quamdam in facie, quàm magnum vulnus, aut fingentem cicatricem in aliâ absconditâ corporis parte. Sic indecorum est simplex quadam immodestia in Religiosis et Sacerdotibus qui portionem nobilissimam ac ipsam quasi Ecclesiæ sanctæ faciem constituunt, quàm grande peccatum in secularibus, qui ignobiliora mystici hujus corporis membra sunt. En qualiter hæc de re S. Basilii, in *Reg. fustis exptle., quest. 22.* loquatur: *Neque enim, si quid indecorum geritur, id similiter in obscuris hominibus, et in iis, qui illustres sunt, animadverti perinde solet. Nam de vulgo aliquis, si aut scurriles voces emittat, aut in gæneo crebrò versetur, aut alia hujuscemodi flagitia agat, hæc facile quisquam attendit: quippe cum quisque existimet facta illa universo vitæ ejus instituto respondere. At qui vita generis perfectum proficitur (quales utique Religiosi et Sacerdotes sunt) hunc si latum anguem ab officio suo recedere visus sit, omnes confestim observant: ipsique probrî loco illud objiciunt; et faciunt, quod in Evangelio scriptum est, conversi dirumpunt vos.*

Monitum quartum. Si Director quemdam et discipulis suis erga præclaram modestiæ virtutem affici, ac quodam ejus consequendæ desiderio inflammari animadvertat, ut medium omnium forsân efficacissimum ei præscribat examen particulare, de quo superius sermonem fecimus. Instrui attamen eum oportet, ut simul nunquam plures defectus sed unum solummodo sibi eradicandum præfigat. Si quis igitur per modestiæ virtutem omnes exteriores sensuum et membrorum operationes rationi subjicere cupiat, bellum oculis vultuque omnium incautissimis primò moveat, eosque per examen particulare coerceat: tum linguam utpote præ aliis lubricam ejusdem examinis opo refrænet. Et tandem alia quoque membra tractim eodem medio componat. Sic etenim facili brachio evincet, ut omnes externæ operationes pedetentim voluntati pareant, et tam arcè in officio contineantur, ut cum quodam modestiæ et honestatis splendore in aliorum oculos incidant.

Monitum quintum. Circa habitum mulierum vitam spiritualem profectuum notandum Directori, eas quantum fieri potest, a vanitatibus abstrahi oportere. Non dico habitum ab iis esse mutandum: id enim non agendum, nisi maturo consilio et accedente propinquo consensu, ac spe sat fundatâ, etiam mores novi habitûs sanctitati responsurus esse. Nam contigit aliquando, ut quedam sanctum, quem sumpserat, habitum, cum levitate iterum deposuerit, aut morum perversitate infamârit. Id solum dico, eas simplicissimis secundum statum suum vestibus, uti oportere; siquidem feminis Deo sese dedicaturis ingentia impedimenta sese opponunt, quorum primum formositas vultus, ob quam se magni faciunt, quorum primum formositas vultus, ob quam se magni faciunt, aliorum autem vestium, ob quas magnificè se circumspiciunt, vanitas est. Sublato gemino hoc offendiculo, experientiâ teste, mentem facilius a mundo abstrahunt, sequè modestiæ, solitudinî, orationi ac aliarum virtutum exercitio dedunt. S. Paulus moderatum quemdam ornatum mulieribus quidem indulget; at sine artificiosâ crinim concinnatione, sine auro, sine gemmis et sine pretiosis vestibus, utpote quæ luxum et fastûs ostentationem redolent. *Similiter et mulieres in habitu ornato, cum verecundiâ et sobrietate ornantes se, et non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosâ: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. 1 Tim., c. 2, v. 9.* Qui animarum Directoris officio multo tempore functus fuerit propriâ experientiâ didicerit, Sanctos non absque ratione taliter locutos esse: undè et ipse feminas, spirituales præcipuè, a talibus vanitatibus alienas servare conabitur. Ego illustrem novi

matronam, quæ mundo jam renuntiaverat, et solidæ pietatis exercitiis tota addicta erat; cum verb, quâdam occasione festivis semel iterum vestibus sese exornasset, cum habitu illo omnes etiam vanitates et pristinos simul mores induit. Adeò potens est dominium quod in feminarum corda vanitas exeret.

Tandem si Director veram et justam ideam desideret non vestium solum, quibus femina spiritualis in sæculo degens induatur, sed et totius vitæ, quæ ei ducenda est: in eam S. Gregorio exactè descriptam: *Mulierum ornamentum est morum probitate et elegantia florere: domi ut plurimum manere: colloquium cum divinis oraculis habere: fuso et lana operam dare: ancillis opera mandare, servos vitare: oculis, labiis, genis vinculum injicere: pedem limine non frequenter efferre: pudicis quidem omnibus mulieribus delectari. Advers. mul. ambitiosè se ornantes.* Hæc omnia si mulier peragat, secura per viam Perfectionis incedet.

§ 17.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ SENSUS AUDITUS MALÈ CUSTODITUS PERFECTIONI AFFERT.

Monitum primum. Ex dictis Director intellexerit (imo jam multò antea per propriam experientiam eum comperisse autumo), auditum in juvenibus et puellis viam ordinariam esse, per quam malitia eorum mentes ac corda ingreditur. Cum iis ergo aures ita claudi non possint, ut verba, dicta, facta: et subdoli sermones eorumdem candorem contaminantes per eas non penetrent, alius eorum innocentiam in tuto colloquendi modus non suppetit, quam illos a proceciibus et dissolutis juvenibus sejungere, et has, quantumcumque fieri potest, a societate et conversatione masculorum remotas tenere; secus enim earum ruina irreparabilis erit. Ego circa peculiare hoc punctum documenta solummodo præclari ejusdem spiritûs Magistri, magni scilicet Ecclesiæ Doctoris D. Hieronymi adducam, cui utique a nemine fides denegari poterit.

Sanctus hic ad Lætam scribens, tenellam filiolam sanctè educandi normam eidem tradit, primum hujuscemodi normæ præceptum his verbis complexus: *Turpia verba non intelligat, cantica mundi ignoret. Demetriadi autem inculcat: Nunquam verbum*

inhonestum audias.... perdita mentis homines uno frequenter, leviq; sermone tentant claustra pudicitiae. Ne verò venenala ejusmodi verba ad predictarum virginum aures cum manifesto earum corda contaminandi periculo unquam perveniant; en consilium quod sanctus vir eidem Lacte suggestit: Nuncquam absque te (filia tua) prodeat in publicum; nec Basilicam Martijum et Ecclesias sine matre odeat. Nullus ei juvenis, nullus circinnatus assideat. Vigiliarum dies et solemnes pernoctationes sic virginula nostra celebret, ut ne transversum quidem unguem a matre discadat. Tum verò ita prosequitur: Si quidem ad suburbana pergis, domi filiam ne relinquant; nesciat sine te, nec possit vivere: et si sola fuerit, pertinescat. Id ipsum monitum etiam Demetriadi tradit scribens: Circinnatos pueros et calamistratos, et peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud arbitri est: non bene olet, qui bene semper olet: quasi quasdam pestes et venena pudicitiae devita. Eidem expressis insuper verbis amicitiam et familiaritatem cum feminis matrimonio junctis interdicit inquiens: Matronarum maritis et saeculo inservientium tibi consortia declinentur: ne sollicitetur animus et audias, quid vel maritus uxori, vel uxor locuta sit viro. Venenatae sunt hujusmodi confabulationes: ob modicam scilicet cautelam et nimiam inconsiderantiam, vi cujus hujusmodi mulieres frequentissimè sermones ingerunt, quos a virgine audiri non decet.

Sapientissimis his consiliis unicum subjungo, ut adolescentulae (id ipsum de adolescentibus intellige) ab aliarum male moratarum puellarum familiaritate perquam cautè abstineant: siquidem, experientia teste, una unica, si flagitiosa sit, ad omnium aliarum vicinarum innocentiam contaminandam, ac ad malitiam earum cordibus ingenierandum sufficit. Haec ea consilia sunt, quibus juventem dirigi, ejusque auditum praemuniti oportet contra sermones illos, qui, si per aures mentem subierint, cor certè certius corrumpi sunt. Haec ea principia sunt, quae et parentum mentibus imprimi oportet, ut et ipsi in liberis suis custodire sciant hunc auditus sensum, utpote per cuius portam innocua eorum corda mors frequentissimè ingreditur. At possibile non est, inquiet fors aliquis, juvenuti hisce temporibus ita cavere, eamque adeo coartare ut neque tractet, neque audiat unquam aliquid, quod audire non debet. Ergo nequè possibile erit repono ego, eam puram illibatamque conservare, et multò minus per christianae Perfectionis viam dirigere: si enim honestatis latronibus portam

claudendi modus non suppetat; neque ejus candorem servandi medium erit.

Monitum secundum. Superiori capite dixi, non sufficere detraherentium verba non audire; sed detraherentis necessario reprehendendos esse, dum verba scilicet audivimus, quo proximum injustè denigrare possunt. At hic notandum, timidis et delicatis conscientiis, hac doctrinà scrupulos et anxietates ingenierari solere: ex vità enim parte inter hujusmodi murmurationes constituta vellent debitò suo satisfacere, ex alterà autem, verecundià quãdam victè in hujusmodi reprehensionibus prorumpere timent: unde turbatio dein de admissò peccatò in iis exoritur. Quapropter ut pie animè ab hujusmodi agitationibus expeditari, id consilii eis suggeri oportet, quòd Magistri spiritus, ne quis in ejusmodi hallucinetur, praescribere consoverunt! Persona detrahenis grãdu aut superior, aut equalis, aut inferior est. Si ea superior sit, poenitens apertè eam corrigere non tenebitur; imò ut plurimum id ei ne quidem licebit ne debitam eadem reverentiam ledat. Verumtamen sermonem illum sibi placere nec risu, nec vultus hilaritate, nec dictorum approbatione ulatenus monstret; et praemis cavet ne detraherentem interrogatibus ad plura dicenda, ac ad malignam formocinationem prosequendam extimulet, ne ejus peccatò quacumque ratione operam suam jungat, ejusque sese participem faciat. Sed totum potius in se ipso colligat ac vultus serietatem induat. S. Hieronymus rem hanc eximìa quãdam similitudine declarat, inquiens: *Sicut enim sagitta, si mittatur contra duram materiam, non nunquam in mittentem revertitur, et vulnerat vulnerantem, ita detractor, cum tristem faciem viderit audientis, imò non audientis, sed obturantis aures suas, ne audiat Judicium sanguinis: illico conticescat, pallet vultus, haerent labia, saliva siccat. Epist. 45.* Omnia huc semper observari oportet, dum alius detractionem impediendi modus non suppetit. Quandoque persona per linguam maledicam oppugnata etiam excusari et defendi potest: prout de Christo Domino legimus, qui contra Judaeorum murmurationes defensionem Magdalene in se suscepit, inquiens: *Quid molesti estis Jucio mulieri? Bonam opus operata est in me. Matth. xxvi. 40.* Verum ad id meli confugere non semper expedit: nam quandoque murmurator dictorum suorum defensionis insitit, et nedum cesset, majori adhuc audacia detractionem suam prosequitur. Unde subsidium hoc in iis solum casibus usui esse potest, in quibus suscepta proximi defensio bonum exitum sortitura speratur.

Si verò persona detrahens ejusdem cum guscultante conditionis fuerit, tum si pœnitens eam suavibus et amicis verbis corrigere utile et opportunum non judicaverit, sermonem saltem aliò dvertat, et novam sermocinandi materiam proponat. Prout in more positum habebat illustris ille eques, magnus cancellarius et preclarus martyr *Angliæ* Thomas Morus. Is enim, prout vitæ ejus scriptor testatur, maligno quodam colloquio, quod proximi famam pessumdabat, proposito ad alium ex improvviso sermonem transgressus. *E. g. inquebat: dicat quisque, quod volet: ego dico domum illam pulcherrimè extructam, cumque qui fecit, excellentem esse in suà arte magistrum, atque architectum. Thom. Stapleton in ejus vitâ.* Interea murmurator hujusmodi ratiocinium cum sermone a sese introducto nullatenus cohæreere animadvertens errorem suum agnovit, unde et sermonem præcidit, obmutitque. Si verò, aliis non advertentibus, et modo quodam naturali nova ratiocinandi materia ingeri possit, semper erit melius. Modus hic improvvis tunc opportunus esse potest, cum aliud ad exortæ murmurationis cessationem aptius medium menti non occurrit.

Tandem si persona detrahens inferior, e. g., filius, servus, uxor, discipulus, aut subditus fuerit, tuac id pœnitenti nullatenus dissimulandum erit: siquidem is tam vi incumbentis officii quàm lege charitatis tales corrigere tenetur. Hos in ejusmodi casibus iis verbis applicatur, quibus S. Joannes Chrysostomus ad populum Antiochenum usus est: *Fugiamus, dilecti, fugiamus detractores, docti, quod est totum satanicum barathrum insidiarum ejus hæc incessio. Ut enim nostra negligamus, et graviores nobis reatus constituamus, in hanc nos consuetudinem diabolus ducit. Hom. 3 ad popul. Antioch.* En regulas, quas discipulis a Directore præscribi oportet, ut murmurationes per aures ingressæ ad inficiendum cor non pertingant.

Monitum tertium. Moneat Director pœnitentes suos, ne aures præbeant, aut fidem tribuant certis murmurationibus, quæ speciem fervoris præ se ferentes reverè omnium pessimæ sunt. Has iis ipsis verbis ob oculos ponam, quibus S. Bernardus, *Serm. 24 in cant.*, eas declaravit: *Alii autem quodam simulate verecundia furo conceptam malitiam, quam retinere non possunt, adumbrare conantur. Videas præmitti alta suspiria, sicque cum quiddam gravitate et tarditate, mæsto vultu, demissis superciliis et voce plangenti egredi maledictionem; et quidem tantò persuciosorem, quantò*

creditus ab his qui audiunt corde invito et magis condolentis affectu, quàm malitiosè profertur. Doleo, inquit, vehementer pro eo, quòd eum diligo satis, et nunquam potui de hac re corrigere eum. Et alius: Mihi quidem, ait, bene compertum fuerat de illo istud: sed per me nunquam imotuisset. Sed quoniam per alterum patefacta res est, veritatem negare non possum: dolens dico, reverè ita est. Et addit grande damnum, nam aliis quidem in pluribus valet: ceterum in hac parte, ut verum fateamur, excusari minime potest.

Alii alia, eaque, teste Chrysostomo, magis ridiculâ hypocrisis palliantur, proximo ita scilicet detrahentes, ut tamen detrahere non videantur. *Hoc verò magis ridiculum est,* ait S. Doctor, *quòd cum aliqui arcum dixerint, rogant audientem et adjurant, ne cuiquam alteri amplius dicat: hinc declarantes, quòd rem reprehensione dignam commiserunt. Si enim illum ut nemini dicat, rogos; multò magis te priorem huic dicere non oportebat. Hom. 3 ad popul. Antiochen.*

His omnibus positis, si Directorem in detrahentes hujusmodi hypocrisis incidere contingeret, hos reprehendi et rite instrui oporteret, eas detractiones præ cæteris venatas et honori proximi nocivas esse, quæ pietatis, commiserationis et zeli pallio tectæ incedunt: eò quòd, ut D. Bernardus ait, firmiorem in auscultantibus fidem inveniunt. Unde simplices et pii homines compendendi sunt ne zelosorum hujusmodi murmuratorum insinuationibus vel aures præbeant, vel fidem præstent: nisi fors justa et vera utilitatem proximi, aut gloriam Dei concernens ratio illos ad taliter loquendum impelleret: hi enim reverè in vestimentis ovium veniunt, et intrinsecus sunt lupi rapaces. Christiana charitas aliorum defectus, qui vel conspiciuntur, vel aliâ ratione innotescent, reticere, non proplare; cooperire, non manifestare docet.

Monitum quartum. Si Director animas spirituali profectui seriò invigilantes curæ suæ commissas habeat, eò illum intentum esse oportet ut in conversationibus suis colloquia sacra introducant: tali ratione enim primò multi otiosi et inutiles sermones, qui animæ noxii esse solent, impediuntur. Duo tamen hæc in re veniunt eis interdicenda. Primum est, ut instructiones et directiones a conscientia arbitris acceptas sub nullis confidentia titulo

aliis communicent : cum ejusmodi narrationes, præcipuè in feminis, mille invidiarum, suspicionum, diffidentiarum et murmurationum erga proprios Directores cause esse soleant. Verbo, mille malorum origines sunt. Secundum est ut aliis non aperiant gratias et favores, si in orationibus suis quosdam reciperent, imo neque virtutum, in quibus sese exercent, actus: eò quòd res hæc, in sexu præcipuis fragili, vanæ cuidam oblectationi nimium obnoxia sit.

§ 18.

MONITA PRACTICA CIRCÀ IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTIONI
A SENSU ODORATUS MALÈ CUSTODITO AFFERUNTUR.

Monitum primum. Omnium sensuum minimè nocens et Perfectioni minus repugnans odoratus est; sicut enim omnium sensuum debilissimus est, ita et minori nobis nocendi vi pollet.

His non obstantibus, etiam sensus hic spiritui noxius esse potest, si persona pia odoramenti inhiat, eaque sibi subministret in floribus, succinis, pastillis: si ea secum circumferat, cubiculum iis sufflari curet, et eam delectationem sectetur, quæ ex ejusmodi fragrantia in odoratum resultat: cum manifestum videatur, omnem delectationem sensibilem solius sensuum oblectationis causâ questam illicitam esse atque culpabilem. Hujuscemodi mollities personas etiam mundanas dedecet: et si cum gravi quodam excessu eidem additæ sint, Deo adèò displicet, ut terribilibus etiam pœnis hanc displicentiam suam mundo quandoque palàm fecerit.

Monitum secundum. Hominem pium solo hoc, quòd nares odorum varietate non pascat, nullatenus contentum esse oportet; sed si sensuum mortificationis, veris Dei servis adèò propriæ, amans sit, illum eò insuper intentum esse convenit, ut nares ingratis etiam odoribus affligat, aut eorum molestiam lubentè saltem animo perferat, dum necessitas aut loci quem incolit, aut personarum quibuscumque vivit, qualitas id exigit; et præcipuis dum christiana charitas auxilii infirmis vel in xenodochiis vel domi suæ ferendi occasione id exposcit. In hujuscemodi casibus Sanctos imitari oportet, qui hoc charitatis et mortificationis spiritu animati inter infirmorum fetores jucundabantur haud aliter, ac si hortos floribus consitos aut rosarum fragrantissimarum septa obambulant.

§ 19.

MONITA PRACTICA CIRCÀ IMPEDIMENTA QUÆ PER LINGUAM, QUATENUS
HUMANÆ LOQUELLE ORGANUM EST, PERFECTIONI OFFICIUNT, DEQUE
SUBSIDIIS AD EAM REFRENANDAM ADHIBENDIS.

Monitum primum. Circa linguæ dissolutionem Directori peculiariter modo feminis invigilandum, utpote quæ, loquacitate suâ, ingens propriæ Perfectioni ponunt impedimentum. Sicut enim ratio in iis debilis, et phantasia vivax est, ita earum sermones hæc potius quàm illa gubernante, imperfecti ac culpabiles esse solent. O quot mulieres christianas orbis numerat, quæ, si linguâ carerent, sanctæ forent! quoniam autem facultate hac de mane in vespèrum abutuntur, ingens perfectioni suæ impedimentum objiciunt, et multoties ipsis æternæ salutis jacturam patiuntur. Quapropter si Directori cum feminis agendum sit, circa linguæ custodiam iis multùm invigilari, defectus per eam admissos magni aestimari, eas propterea frequenter reprehendi, ac opportunis emendationis mediis, prout mox dicam, præmuniri oportet.

Monitum secundum. Indagari a Direttore oportet in eum linguæ defectum, in quem penitens crebrius prolabi solet. Si penitens jam meditationis exercitio assuetus sit, injungatur ei, ut quotidie mane, quoddam meditationis suæ punctum illi defectui impendat, ut inde forte et generosum emendationis suæ decretum concipiat, et cautus ac vigilans sui ipsius custos fiat. Si quis autem in meditando exercitatus non sit, imponatur ei, ut in precibus vocalibus, quas cum, utpote personam piam, quovis mane peracturum suppono, firmum illius defectus emendandis consilium capiat. Ferventer ei etiam inculcari oportet, hujuscemodi defectus emendationem tam in orationibus quàm in Eucharistiæ sumpcione Deo sine intermissione esse commendandam, cum talis errati extirpatio a Deo pendat. *Hominis est animam præparare, et Domini gubernare linguam. Prov. XVI, 1.* Homo per bona proposita præparare se potest; vera emendatio autem a divinâ gratiâ originem ducit; quæ gratia a Deo sine multis precibus obtineri non solet.

Si autem penitens in eosdem errores relabatur, injungendum ei quoddam mortificationis opus, quo efficaciter a talibus erro-

ribus denuo admittendis avertatur: prout Sanctis profectus sui avidis in more fuit. Paulus simplex S. Antonii discipulus, ob lapsam linguam, tribus integris annis penitentiae loco omnem sermonis usum sibi interdixit. Severus Sulpitius, prout S. Hieronymus in *Catolog. viror. illustr.* refert, a *Pelagianis deceptus, agnoscent loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.* S. Gregorius Nazianzenus, de silentio *quadr.* de seipso ita scribit: *„Ego cum praecipitis sermonis impetu mediocritatis regulam excessisse perciperem, nullum melius medium inveni, quam ut (quadraginta dierum jejunio silentioque scilicet) excelso pectore premerem; ut lingua mea, quae dicenda et quae tacenda sunt, addisceret.* Et rursus: *Cujus facti mei (hoc est quadragenarii jejunii et silentii) si causam, quaris, idcirco a sermone prorsus abstinui, ut sermonibus meis moderari discam.* Scio equidem Directorem ob linguam lapsus nec posse nec debere discipulis suis iam severas injungere penitencias; interea tamen assignare eis poterit mortificationes alias, eorum et viribus, et statui, et virtuti convenientes. E. g. ut per quamdam diei horam in cubiculo sese recipient, ibique in penam licentiae ind debito modo linguae concessae silentium servent; aut eam per diem quemdam vino privent: aut eam affligant modico absinthio, aliove cibo amaro; aut eam depriment crucibus ipsa lingua in pavimento formandis; aut ut personis per verba offensis, si culpa caritatis repugnavit, venia flagitetur et alia hujusmodi.

Monitum tertium. Circa silentium Director notet, illud ab utrinque sextis Religiosis in eâ mensurâ, quam regula ipsis injungit, rigidè exigendum esse. Imo exhortari eos oportet, ut quantum, pro officiorum suorum qualitate, possunt, in cellis suis solitarii maneant, vel manuum laboribus, vel proficuis studiis, vel orationibus, vel piorum librorum lectione inibi sese occupantes: incredibile etenim est, quantopere spiritui silentium conducatur, quantopere eum nutriat ac crescere faciat. S. Jacobus, I, 26, ait: *„Si quis putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens eor suum, hujus vana est religio.* Rei hujus rationem Jeremias ex eo deducit, quòd in solitudine Deus se animæ communicet, eamque per orationis donum supra seipsam elevet, in-quiens: *„Sedebit solitarius, et tacabit, quia levavit super se. Thren. III, 28.* Continua sermociatio autem replet mentem mille rerum vanarum speciebus, dissipat spiritum, animi recollectionem impedit, hominem efficit ad orationem indispositum, avocat illum

ab exercitio virtutum, et praecipitat eum in ingentem culparum multitudinem: ita ut is paulatim omni jam acquisito spiritali bono expolietur, et ad illud recuperandum ineptus fiat.

Et ob hanc rationem, Sancti non solum silentium tanto in pretio habuere, sed ipsi illud tanto rigore exercuerunt, ut quidam eorum circa illud etiam in excessus declinasse videntur. S. Romualdus in solitudine vitam summè austeram vivens septem annis cum nemine unquam locutus fuit, teste S. Petro Damiani, in *ejus Vita*. S. Joannes, a silentio Silentiaris appellatus, quadraginta septem annos in continuo et rigoroso silentio ransedit, teste Cyriilo. *Apyd Surium, 13 Martii.* Abbas Ammon trium monachorum milium parens in tam rigido cum illis silentio vixit, ut cœnobium, etsi ingenti Religiosorum multitudine repletum, verè solitudini simile videretur, teste Palladio, *Hist. Lausia, c. 48.* Hujusmodi res non eum in finem commemoro, quasi ad amissum imitandæ essent: perbene etenim scio, unius aequè ac alterius sextis Religiosos loqui oportere, dum id eorum officium requirit, aut charitas proximi exigit, aut regula, vel cœnobii usus honestæ refocillationis ergo permittit, vel praecipit. Id solum dico, ab iis, si ad Perfectionem status sui ad eò propriam aspirant, amari debere secessum, cellam, silentium ac solitudinem. Praeprimis autem Director caveat ne, sub praetextu Monachas contentas conservandi, eorundem loquacitatem fovat, prout nonnulli solent, dicentes illis, eas inter se, quantum libuerit, colloqui posse, nihil in hoc mali esse. Verum equidem est, in eo, quòd Sanctimoniales de mane in vesperum sine intermissione inter se sermones miscant, summum illud malum non reperiri, quod ex eo resultat, si id cum secularibus ad crates feret. At grande id nihilominus malum est, siquidem ex eo ingens spiritus dissipatio, ingens minorum passionum licentia, et ingens defectuum cumulus nascitur. Qui verò mulierem angustis muris conclusam garrulitate contentam facere vult, manifestè decipitur. Deus solus, ope pacis et quietis interioris, quae per gratiam infunditur, earum corda satiare et contenta reddere potest: Deus autem inter nugas non invenitur; bene verò in silentio et solitudine.

Circa personas seculares jam insinuavi, silentium earundem statui ac officii adaptandum esse, ne perturbationes nascantur, quarum imprudens taciturnitas facilè causa esse posset. Idque eò magis, quòd Deus virtutem a quovis, juxta proprii status propor-

tionem, exerceri cupiat. Interea tamen certum est, feminis utpote ordinariè domi suæ reclusis, majorem solitudini sese addicendi commoditatem esse, quàm viris, utpote qui negotiis magis distrahentibus implicari solent. Unde Director injungere eis poterit, ut vicinas suas non visent : ut in domos suas mulierum extranearum consortia non admittant, et, urbanitatis casibus exceptis, domesticorum suorum societate contentæ vivant. Hæc, respectu illarum, optima silentii species erit, quæ eas contra innumera lingue peccata præmunit. Si verò earum occupationes et debita propriis domesticis charitas iis permittant, ut in proprium cubiculum secedentes ibidem laboribus suis per quasdam diei horas vacare possint, hujusmodi solitudo suaderi illis poterit, tanquam proficuum se mediis in laboribus cum Deo collectas servandi medium. Generaliter autem loquendo, omnibus secularibus injungi oportet, per quoddam diei spatium, illum secessum ac illud silentium, quod ad attentè persolvendas orationes vocales, meditationes, aut piæ lectiones, juxta cujusvis spiritum, habilitatem et qualitatem requiritur : siquidem sacra hæc exercitia non solum necessaria sunt ad salvandam propriam animam, id quod omnibus maxime cordi esse debet : deperditâ enim animâ, omnia etiam alia deperdita sunt ; sed magnopere quoque conducunt ad fastum secessum negotiorum temporalium. juxta promissum Redemptoris : *Primum querite regnum Dei et justitiam ejus : et hæc omnia adicientur vobis. Matth. vi, 33.*

§ 20.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ PERFECTIONI A PERVERSIS ET NON MORTIFICATIS PASSIONIBUS OPPONUNTUR, DE QUÆ REGULIS QUIBUSDAM AD DICTAS PASSIONES MODERANDAS OBSERVANDIS.

Monitum primum. Diuturno ministerii sui exercitio Director compererit, animas pietatem profitentes multas esse, paucas tamen, etiam in gradu solùm mediocri, eandem consequi. Cujus rei alia non subest ratio, nisi quòd parvus eorum sit numerus, qui internæ mortificationi et Passionum suarum repressioni seriò invigilant. Viderit, a nonnullis Perfectionem in jejuniiis reponi, ab aliis in magno orationum vocalium numero ; ab illis in diuturnâ Ecclesiarum visitatione ; ab istis in sacrarum Communionum fre-

quentiâ, et a quibusdam in afflictatione corporis per instrumenta penitentiae. At pauci sunt, qui seriò intenti sunt, ut vincant iracundiæ motus in eorumdem animis frequenter excitari solitos ; ut superent modicos rancores et antipathias erga proximum, a quo offensi sunt ; ut cum pace et mansuetudine excipiant injurias, murmurationes, aut contrarietates, quibus vivacissimè tanguntur ; ut animum abstrahant a fortunis, aut personis, erga quas nimium affectionis persenscunt ; ut propriam voluntatem, judiciumque alieno subjiciant, et in omnibus, quæ identidem accidunt, adversitatis, ad divinam voluntatem plenè se conforment. Et in hoc vera est ratio, quòd vitam spiritualem multi sequantur, pauci autem in spiritu progressum faciant.

Non jam vitupero orationes, meditationes, Sacramentorum frequentiam, jejunia, aut austeritates corporis ; imò, quanto conatu horum pietatis exercitiorum usum hactenus inculcârim, lector abundè jam intellexit. Id solum dico, ipsa hæc pietatis exercitia, ut proficua fiant ac ad Perfectionem ducant, ad propriarum Passionum mortificationem dirigenda esse : illa enim Perfectionis sunt remota media ; propriorum autem appetituum mortificatio proximum Perfectionis adminiculum est, eò quòd virtutes morales ; quæ perfectò Dei amoris januam aperiunt, ejus ope adipiscamur. Quapropter si persona pia meditationibus assueta sit, Director ejus animum eò intendat ut ipsa meditationes suas ad imperfectarum inclinationum extirpationem ordinet, ac in iisdem meditationibus eas inclinationes mortificandi proposita concipiat. Si preces vocales fundere sit solita, in his precibus de Passione dominante victoriam petat ; si Sacramenta frequentet, pro abundantia gratiæ vitiosum quendam appetitum superandi eadem offerat ; si jejunia et corporis afflictationibus addicta sit, hujusmodi opera, ad corpus, uti cum perversis appetitionibus suis, spiritali subjiciendum, ordinanda sunt : verbo, Director ei persuadere satagat, omnia prædicta pietatis exercitia, media esse ad obtinendam mortificationem internam, sicut ipsa hæc interna mortificatio medium est ad acquirendas virtutes, quæ proximas ultimasque ad divini amoris Perfectionem dispositiones constituunt. Quapropter et repetenda frequenter verba illa succo plena : *Tantum proficies, quantum tibi ipsi vinum intuleris.* Qui hæc viâ non procedit, multum laborando parum proficiet. Si quis autem penitentem suum ad nimias preces, aut ad immoderatas corporis castigations inclinatum advertat, moderatam primò rerum harum

mensuram praefigat; tum verò eidem injungat ut hujusmodi preces et macerationes interiori mortificatione suppleat. Ut in hac vel illà re, ad quam se proclivem videt, scriptum vincat, quin hoc Deo acceptus sit, non dubitans. Sic autem virtutum exercitio ad debitum ordinem redacto, aliud utilis substituitur.

Monitum secundum. Si Director discipulum suum in virtutum exercitio ferventem et profectus sui avidum conspiciat, circa mortificationem internam eundem adjuvari oportet. Indagandum scilicet Directori in Passionem cordi ejus dominantem, et circa illam mortificationis exercitium cum dexteritate urgendum. Si eum e. g. ad superbiam proclivem animadvertat, eundem reprehendendi occasione quaerat, et modicam se illius existimationem fovere monstret: si quidem depressionem corporis etiam demissio animi subsequi consuevit. Si eum libertatis, conversationum et ludicrorum amantem videat, quantum potest, cum in solitudine ab aliis remotum teneat. Praecipue voluntas ejus crebrò frangenda est iis rebus, quarum cupiditate flagrat, etsi spirituales etiam aut sanctae sint; nam nil sanctius, quam proprium abnegare iudicium et propriis contraire cupiditatibus. Ubi tamen notandum, ejusmodi mortificationes cum spiritualibus poenitentis viribus, committeri oportere: ita ut majores non sint, quam pro statu, in quo versatur, perferre queat: secus enim virtus ejus non exerceretur, sed ruinae periculo exponeretur.

Monitum tertium. Directorem hoc solo non contentum esse oportet, quòd homo pius appetitionibus vitiosis, quibus sine peccato adherere nequit, sese opponat; sed insuper eos etiam appetitus, qui in res licitas, non tamen necessarias tendunt, coercere satagat. Nam S. Gregorius ait: *Habent quippe sancti viri hoc proprium, ut semper ab illicitis longè sint, a se plerumque etiam licita abscedant.* Dial. l. iv, c. 11. Taliter enim a delectationibus etiam honestis abstinent securum sese reddit ab iis, quae vel peccato, vel imperfectioni, vel periculo obnoxiae sunt: nam per liberas hujusmodi et nullis legibus praecipuas mortificationes amor proprius debilitatur, deprimiturque ita, ut illicita dein exigere non audeat. Praeterea si Deus animam erga sese liberalem et generosam, ac ab iis etiam amore sui abstinentem videt, in quibus licitè delectari posset; erga ipsam quoque sese liberaliorem exhibens eam majori gratiarum, favorum et supernorum divinarumque donorum abundantia replet.

Tales mortificationis actus circa abstinentiam a rebus licitis, de personis natalium et virtutum splendore illustribus commemorantur; uti de S. Francisco *Dorigà*, qui adhuc *Gandav* dux, venationis intentus, eo ipso actu quo falco praedam invadebat et ungulibus arrepturus erat, oculos in terram demisit, ac sic maxima venationis illius passione sese expoliavit: simile quid de S. Aloysio *Genzagò* legitimus, qui adhuc *Castellionis* Marchio publicis spectaculis interesse coactus, ad scenam intendendam ne oculos quidem aperuit, et hac ratione, ipsa scenica oblectamenta in eximiam mortificationem convertit. Sed inter illos eminenti lile mortificationis actus quo David Rex qui ardentissima sitis ardoribus exercuabatur, ad refrigerantis et limpidae aquae conspectum, *noluit bibere, sed libavit eam Domino.* Il. Reg. xxiii, 15. Hujusmodi mortificationis actibus assuefaciat Director pius poenitentes: doceatque etiam rerum licitarum satisfactionibus et oblectationibus abstinere. Cupiens quis e. g. rem quandam curiosam intueri, *libet eam Domino*: prius in dictum argutum, aut verbum jocosum, *libet illud Domino*: oblectationem, aut ardentem recreationem captaturus, *libet eam Domino.* Et id ipsum de sexcentis aliis interdum occurrentibus rebus dico. Id si praestiterit Director, si discipulum suum scilicet ad hoc mortificationis exercitium induxerit, sublimi eundem volatu ad Perfectionis fastigium contendere perspiciet: si quidem juxta proportionem, quà amor proprius per mortificationem imminuitur, amor Dei in nobis augetur. *Diminutio cupiditatis, augmentum charitatis; Perfectio nulla cupiditas.*

§ 21.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUAE CHRISTIANAE PERFECTIONI BONORUM ET DIVITIARUM AMOR AFFERT, AC DE MEDIIS CONTRA HUNC AMOREM IMPEDENDIS.

Monitum primum. Incidet Director in personas quoad speciem spirituales, eò quòd morum honestissimorum sint, a pompis abhorreant, vanitatem odio habeant, ac in precum vocalium multitudine sese exercent: et tamen si ima spiritus inspiciantur, multum corruptionis in eis detegetur, eò quòd rebus et pecuniis tenacissimè adhaerescant: idque manifestum faciunt tum sordidà parcimonià erga domesticos, tum angariis, quibus famulos, operarios, venditores et agrorum suorum cultores exagitant, tum modicà

et commiseratione erga pauperes et iis subveniendi curâ, tum præcipuè accumulandi studio, quod omnes eorum cogitationes occupat. Horum Perfectionis studio nullam a Directore idem adhiberi oportet: eò quod cum tam sordidâ passione, qualis avaritia est, verus spiritus et vera pietas conjungi nequeant. His Directore verum instillare spiritum conetur, eorum auribus frequenter occinendo verba illi diviti evangelico, *Luc. xii, 20, inluminata: Stulte hac nocte animam tuam repetent a te; que autem parasti, cujus erunt?* Filii et nepotes tui his equidem fruentur; at quid proderit tibi, eos in hac vitâ tam bene esse, si tu eodem tempore in medio ignis sive temporancie sive æterni tam malè te habeas? Veritates illas mentibus eorum imprimi necesse est, et mortis novissima, quæ tantâ, bonorum temporalium amorem e cordibus nostris evellendi, vi pollent, iis frequenter consideranda proponi frequenter debent; nam sicut mors ipsa hæc istis non privat, sic attenda mortis meditatio illorum affectione nos expoliât.

Ad morbum hunc curandum multum etiã conducere potest frequens consideratio paupertatis Jesu Christi, qui, etsi cælorum Rex et universi Dominus, tamen in carne mortali nobiscum conversatus etiã proprio, quo cooperiretur, tecto caruit: *Vulpes foveas habent*, ait ipse *Matth. viii, 20, et volucres cæli nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet*. S. Cyprianus eam paupertatem suo populo depinxit, *Serm. de Nativitate*, inquit: *Nulla domus ambitio, nisi declinatorium in stabulo, mater in feno, filius in præsepito. Tale elegit mundi fabricator hospitium: hujusmodi habuit delicias socre Virginis puerperium. Panniculi pro purpurâ, pro bysso in ornatu regio laciniæ congeruntur.... Pedissequas substantiâ familiaris non patitur, mancipiorum obsequia sumptus tenuis, et inops mensa excludit.... Christus pauper discipulos divites aspernatur. Pauper mater, pauper filius, inops hospitium his qui in formâ hujus scholæ in Ecclesiâ militant, præbent efficaciæ documentum. Hæc principia penitentibus terrenorum cupiditatî deditis, et quoad speciem piis, a Directore suggeri oportet, ut ea dein ad crucifixi pedes ruminentur: siquidem iis sapiens et maturè ponderatis, falsam divitiarum æstimationem ex hominum cordibus eradicandi virtus inest.*

Monitum secundum. Notandum Directori, avaros, pietatis exercitiis deditos, avaritiam suam mille prætextibus palliare nosse. Præfigurant sibi sexcentas necessitates in filiis, nepotibus et aliis

propinquis. Somniant mille infortunia; et tandem anxias cogitationes suas etiã in futurum extendunt, toti in eo, ut domesticos suos divitiis, commoditatibus et facultatibus abundantes post se relinquant. Quodque pessimum est, autumant, ex ipsis his rationibus, sibi pecuniarum tenaces, cum pauperibus duros, cum proximis injustos, et secum ipsis sordidos esse licere. Horum opinionones ne probet Directore, cum motiva hæc non a ratione, sed a regnante in eorum cordibus passione suggerantur. Hoc obligari potissimè oportet, ut tam extraneis, quàm domesticis debitam liberalitatem exhibeant. Hi ad multam stitem in pauperes erogandum sunt adstringendi, non solum ob meritum, quod secum fert, sed multo magis, ut frequentî pecuniarum expoliatione sese pedetentim ab iis avehlant. Quapropter Directore crebrè eos moneat, ut demptâ sustentatione statui congruente, residuum pauperibus elargiantur, caveantque ne Christo in suis pauperibus illud subtrahant, ut sibi reservent. Secus enim ex ejus ore, in extremi judicii die, formidabilem illam exprobrationem audire cogentur: *Esurivi, et non dedistis mihi manducare; sitiivi, et non dedistis mihi bibere. Matth. xxv, 42.* Non facilius sit Directore in admittendis his reditu multiplicationibus, aut familiæ, filiorum ac propinquorum exaltationibus. Si enim ejusmodi rationes ad nos ab elemosynarum obligatione liberandos sufficerent, ad eas nemo unus teneretur; cum nulla omnino persona tam opulenta sit, ut thesauros suos non amplius augere, ac hæreditatem adhuc pinguiorem relinquere possit. Quæ idea sanè falsissima ab Innocentio XI, in hac propositione condemnata fuit: *Vix in secularibus inventes, etiã regibus, superfluum statui: et ita vix aliquis tenetur ad elemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Monitum tertium. Si penitens Religiosus familiæ adscriptus sit, ut is ad debitam recti normam dirigatur, paupertatis, quam professus est, substantiam ab ejus Perfectione distingui oportet. Paupertatis substantiã in eo versatur, quòd Religiosus aut Religiosæ nullius boni temporalis dominium, aut proprietatis, sed solus ejus usus competere possit, et is ipse cum legitimorum Superiorum licentiã. Sciendum est Religiosum, eo ipso actu quo per professionem se Deo consecrat, per sacre paupertatis votum omni dominio renuntiare, quod in sua ei bona competeat, et Deo strictè sese obligare ad nullum terrenum bonum, ut proprium, possidendum ejusve dominium capescendum. Unde post sacram professionem nullius amplius rei, nequidem ipsarum, quibus indutus incedit vestium, dominus esse potest. Omnium hujusmodi rerum

dominium ad ejus Religionem aut Conobium spectat. Præterea, vi ejusdem voti, iis ipsis rebus, quarum proprium dominium habere nequit, uti, eidem non licet sine generali aut peculiari Superiorum suorum obedientia facultate. Et quamquam, quoad voti substantiam, quandoque tacita licentia sufficere queat, meliori tamen et securiori semper viã incedit, qui expressam efflagitat.

Ex quibus consequitur, a Religioso, quæ sine necessariis licentiis donat, accipit, vendit, emit, aut de quacumque temporali re disponit, peccatum mortale duplex, aut unum potius, quod duplicis culpæ maliitiam in sese complectitur, committi. Si quidem peccat peccato furti, disponendo de re, quæ sua nec est, nec esse potest: peccat etiam specie quâdam sacrilegii, agendo contra promissum per solemne votum Deo factum. Unde si Director in personam per sacra vota Deo consecratam unquam incidat, quæ in hujusmodi errorem prolapsa fuisset, huic errati sui gravitatem rite ob oculos poni, eamque cautam reddi oporteret, ut in rerum et pecuniarum usu a legitimis Superioribus in posterum pendere discat; si Director dein ex me scire velit, quanta sit materia, de quâ Religiosus suo arbitrio disponens, gravem culpam incurrit, responderem ei materiam, quæ in furto ad lethalem noxam ascendit, etiam ad mortale peccatum contra paupertatis votum sufficere. Cum auctores tamen in assignandâ gravi furti materiâ non conveniant, neque perfectè conveniant decidendo, qualis præcisè materia operantem contra paupertatis votum, peccato gravi obnoxium reddat.

Hactenus de iis, quæ ad Religiosæ paupertatis substantiam spectant. Verum re tam modicâ Directorem nullatenus contentum esse oportet, si ei cum Religioso qui gravis ad Perfectionem tendendi obligatio incumbit, agendum sit. Secularibus satis non est si in facultatum suarum usu graviter non peccent, sed ad Perfectionem statui eorum congruentem tendere tenentur. Quânto minus igitur sufficere id non poterit in Religioso, qui paupertatis votum emisit, non solum ut peccator non sit, sed ut perfectus fiat? Unde ut quis virtutis hujus, qui corpus bonis terrenis exspoliando animum thesauris celestibus locupletat, Perfectionem adipiscatur, meo iudicio tria requiruntur. Primum versatur in reserando omni eo, quod vanum aut superfluum est: alterum in necessarium defectu si non latenter, saltem patienter tolerando: et tertium, in avulsione animi ab iis etiam rebus, quæ necessariæ, aut convenientes ad usum concessæ sunt.

Circa primum, nemini ad oculum non patet, quantopere a paupertatis statu abhorreat rerum superfluarum, et multò magis vanarum possessio. Mundus ait: Beati possidentes. Christus inquit: Beati qui non possident, sed pauperes sunt: *Vade, et vende quæ habes, et da pauperibus.* Percunctari itaque ex Religioso oportet, quocum ipse beatus esse cupiat, cum mundo, an cum Christo? Si respondeat, sese ad eam aspirare beatitudinem, quam Christus paupertatis suæ imitatoribus et in hac, et in alterâ vitâ elargitur, injungendum ei est ut, ad exemplum Redemptoris, omni superflua commoditate sese expoliet. Cum verò in quovis Ordine, aut Religioso Instituto idem paupertatis rigor non vigeat, ego, quid in quovis Monacho, aut Religiosâ superfluum judicandum sit, ex hac regulâ colligerem. Observarem scilicet, quid in quovis Ordine, aut Religioso Conventu observatissimis, exactissimis et tenerrimâ conscientia Religiosis in more positum sit: et omnia ea, quæ ab observatâ in exemplaribus ejusmodi Religiosis vestium, cubiculi, aut utensilium simplicitate abhorrent, superfluis annumeranda ac removenda judicarem.

Quoad secundum aio: sicut nullius rei, proprio statui necessariæ, privationi subjacere, verum divitiarum genus est; ita Religiosæ paupertati nil magis proprium est, quàm ejusdem necessariæ defectum tolerare. Et dein, si Religioso, circa victum, vestitum, cubiculum, aut officium nihil unquam dasset; in quo, queso, virtutis hujus consisteret meritum? In quo initaretur ille paupertatem Redemptoris? In quo assimilaretur eidem? Examine paulisper omnem Christi vitam, videatque quot necessarius ille semper privatus vixerit. Si oculum in præsepî *Bethlehémico*, in quo natus est, defigat, nec commodas ei cunas, nec ignem ejus refocillationi necessarium ibidem conspiciet. Si pauperulam domum *Nozarethanam*, in quâ vixit, consideret; eam omnibus quasi necessariis destitutam, ac vili illi tugurio parum absimilem inveniet. Si eum in prædicationis officio intueatur, illum sine domo, sine tecto et sine perfugio fuisse videbit. Si tandem in eum e cruce pendentem oculos conjiciat, eum propriis etiam vestibus exspoliatum, totâ ingrâtâ *Hierosolymâ* inspectante, nudum emori cernet. Quapropter omnem Religiosum latari oportet, quotiescumque necessaria desideratur; eò quòd videat, se modico illo sacra paupertatis effectu, Domino suo similem reddi et incorruptibiles paradisi thesauros acquirere: nec deest imperfectorum quorundam Religiosorum more conquiriti modò de Officialibus, qui

non provident; modò de Superioribus, qui non invigilant; modò de famulis, qui non assistunt.

Circa tertium punctum, paupertatem spiritùs et virtutis hujus succum, in cordis a quacumque temporali re avulsione consistere jam demonstravi. Nec juvat hic dicere modicarum rerum adhesionem modici etiam momenti esse: cum omnis agglutinatio, sive ea dea magna, sive modica sit, animam a Perfectione retardet. Sive demon cor nostrum rei modicæ agglutinatione, sive boni gradus affectione ligatum teneat, id liberum ac omni vinculo solum ad Deum evolare, aut ad Perfectionem elevari, et multò minùs veram spiritùs paupertatem possidere non poterit, eò quòd hæc cor ab omni adhesionem aliarum Religiosarum, et Deo per paupertatis votum dedicatarum personarum cura incumbat; hic breviter exposita opportune insinuandum, invigilare cum oportet, ut sacra paupertas non quoad substantiam solum, sed etiam quoad Perfectionem exactè observetur.

Monitum quartum. Sæpius accidit mihi, ut in Directores Monacharum regimini præpositos inciderem, qui Religiosis suis liberalem bona et pecunias dandi accipiendique licentiam imperiebantur; quà id auctoritate autem fecerint, ignoro; si id enim cum peculiari et expressâ Superiorum facultate sit factum, res legitimo modo processit; secus autem hujusmodi licentiæ illegitimæ ac nullius valoris fuere: cum Monachæ in manibus Directorum sacram professionem non deposuerint, circa rerum temporalium usum ab illis, et non ab his pendere tenentur; unde et dictas licentiæ concedendi facultas penes illos, et non penes hos residet.

§ 22.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTIONI AB HONORIS ET MUNDANÆ GLORIÆ APPETITU OPPONUNTUR, ET DE QUIBUSDAM MEDIIS AD ILLUM VINCENDUM.

Monitum primum. Abundè jam intellexerit Director, quantopere ambitio et vana gloria spiritùs progressibus opponantur. Quapropter si in personas incidat, quæ omni culpâ gravi immunes Deo servire, et vitam piàm ac spiritualem profiteri cupiunt, eò animum

intendat ut mox a principio solidum in eis sub ipsarum cognitionis fundamentum ponat; quatenus eis frequenter meditandum proponat, quid a se ipsis et quid a Deo habeant: ut humilem sub ipsarum ideam sibi forment, vi cuius in propriarum miseriarum conspectu et continuo confusus maneat, et quandam facilitatem acquirant omnia dona sua in Deum eorumdem auctorem refundendi. Hæc demissa sua ipsius cognitio unum ex præcipuis spiritualis vitæ fundamentis est; quandoquidem duos primarios vitæ spiritualis inimicos ambitionem scilicet et vanitatem evertit. Da mihi animam in humili hæc cognitio rite fundatam, et videbis eam non jam progredi, sed velociter etiam penitus ad ipsum Perfectionis culmen evehi. Vice versâ, si cognitio hæc destituta sit, videbis eam absque ullo notabili progressu per vias spiritùs semper titubare ac hallucinari. Unde huic puncto Directorem magnopere insistere oportet.

Nec id intelligendum solummodo est de bonis supernis, de quibus donis ad ordinem gratiæ spectantibus, quia in hujusmodi bonis beneficam donatoris manum agnosceret tam difficile non est, sed et de donis nature, putâ divitiis, natalibus, ingenio, scientiâ, prudentiâ, morum elegantia, aut corporis formositate: inanis gloria enim, cuiuscumque rei adhaerescat, ingens semper spirituali profectui impedimentum ponit; cum Deus animabus se communicare non solet, priusquam eas in nihili et miseriarum suarum agnitione depressas videat. Ad hos itaque vanitatis fumos, qui a rerum temporalium splendore assurgunt, a precientium mentibus expellendos Director uti poterit effato illo, quod S. Basilius suo populo proposuit, inquit: *Tibi uni mirè places ob avite gentis claritudinem? Immodico gaudio subitis ob patriæ celebritatem? Ob elegantiam corporis? Denique ob honores ab omni gradu hominum tibi delatos? Attende tibi: mortalis enim tu. Quippe terra es, et in terram abibis... Ubi jam, dic, qui civitatum amplissimos magistratus capessabant? Ubi nam invicti rectores? Ubi exercituum duces? Ubi tyranni? Nonne omnia pulvis? Non sunt in fabulam conversa omnia? Memoria vitæ eorum in quam paucis ossibus retinetur? In horum sepulchra defleat parumper oculos. Possene te speras discernere inter famulum et dominum? Inter pauperem et divitem? Inter vincum et eum, a quo vincus erat, regem? Hom. iii, in verba Moïsis: Attende tibi ipsi. Et certè ad vanitatum, quibus seculares inflati incedunt, ventum reprimendum efficacius non datur medium, quàm frequens consideratio, quid in brevi futuri sint, quidque illi modò sint, qui mundanis hujus-*

modi felicitatibus paulò ante abundarunt. Quapropter si quis eorum vitæ piæ se addicere cupiat, hujusmodi veritates e libro quodam, qui eas pro meditando usui distinctè exponit, eidem considerandas proponat: siquidem verus spiritus nullum in eo locum inveniet, priusquam fumi isti ex ejus mente dissipati fuerint.

Monitum secundum. Vanitas feminarum in eo ordinariè consistit, quòd totæ pulchræ, geminis pretiosis exornatæ, vestibus auro, argenteoque distinctis conspicuæ, et pomposis habitibus indutæ in publico comparere velint. Infrimitatis hujus ratio in eo versatur, quòd ex unâ parte omni litterarum, armorum, aut regiminis exercitio destitutæ sint: non sunt capaces graduum, officiorum, dignitatum, cujuseumque demum alterius honorifici muneris. Ex alterâ autem parte inanis gloriæ passio in earum cordibus non minùs, quàm in virorum animis est radicata, unde cum passionem suam in majoris momenti rebus occupare nequeant, eam totam quantam in decoras hujusmodi apparitiones effundunt. Interea tamen si verè pietatis vacare velint, tot ornamentorum superfluitatem moderari oportet: siquidem vera devotio, et solida pietas tali vanitati in eodem corde cohabitare nequit. Quapropter Director positantes suas, præcipuè spirituales et virtutum exercitio addictas, hujusmodi impedimentis extricare conetur. Si omnem vestium pompam, et omnem ornamentorum vanitatem absque incommodorum et turbationum periculo iis abstrahere possit, id sine hesitatione exequatur: hæc ratione enim ipsam mali hujus radicem penitus evellat. Si prudentia autem id non suadeat, saltem talium ornamentorum usum ad debite moderationis terminos reducat. Faciat ut modestiori et humiliori, qui in earum statu possibilis est, modo incendant, et præmissis, ut ornamentis quibusdam se condecorantes, id non faciant ex apparenti cupidine: hæc enim a vanitate et peccato nullâ ratione excusari potest: sed ex eo solùm capite, ut decentiæ statûs sui et aliis justis rationibus moderatum, quendam ornamentorum usum persuadentibus satisfaciant; aut ne ab aliarum sui similium feminarum usu nimium recedendo internum spiritum patefaciant, et ne in earum mulierum errorem incidant, quæ pietatem, quam sibi inesse autumant, vestibus, gressibus, et fors affectatis etiam verbis foris demonstrant.

Monitum tertium. Director discipulis nunquam permittat ut ex timore inanis gloriæ ullum unquam sibi conveniens bonum opus intermittant. Id quod explico. Dantur homines, qui inspi-

rationes et favores, quos in orationibus a Deo recipiunt, cum Directore non conferunt, quique penitentias, corporis castigationes, aliæque pia opera eidem patefacere renuunt, ex eo capite, quòd talia indicantes quendam vanitatis sensum experiuntur; aut timeant, ne hujusmodi sensus in cordibus suis exciterent; Alii omittunt visitationem Ecclesiarum, frequentationem Sacramentorum, servitia infirmorum in xenodochiis et alias virtutum exercitationes: eò quòd inter pia opera vanæ in eorum mentibus cogitationes exoriantur. His personis injungendum est, ut pro vanitate declinandâ, nullum bonum omittant: secus enim demonium hunc eorum timorem animadvertens, modò vanas, modò alias cogitationes eorum menti ingerendo, illis omne bonum auferre posset. Dirigant intentionem suam ad Deum, protestentur coram illo se recto fine agere, et qui ullam vanarum, quas perantisunt oblectationum curam gerant, in bonis operibus constantes perseverent.

Monitum quartum. Ut discipuli ab inanis gloriæ invasionibus securi maneant, Director iis talia agere non permittat, vi quorum stulti, imprudentes, aut modici judicii homines esse ab aliis credantur: siquidem Deus vult ut, in operationibus nostris, cum omni sapientiâ et rectitudine progrediamur, sufficitque, si, dum alii absque ansâ a nobis datâ sinistram de nobis opinionem concipiunt, tales famæ nostræ lesiones cum pace et humilitate toleremus. Scio equidem complures Sanctos, ut pro stullis haberentur, ejusmodi actus exercuisse. At hi prorsus peculiari Spiritûs sancti inspiratione, sine quâ ab ejusmodi rebus abstinere oportet, fuere incitati. Nec approbet Director eorum consuetudinem, qui pro vanitate evitandâ in quovis quasi colloquio malè de seipsis loquuntur, sese peccatores, imperfectos et miserabiles compellendo. Primò, quia sub affectatis his demissionibus occulta quædam vanitas latitare solet, vi cujus ejusmodi homines et modesti, et in opinione de se ipsis moderatè apparere cupiunt: etsi persona ipsa id ut plurimum non advertat. Secundò, quia similes accusationes, etsi a sincero etiam affectu proficiantur, ab auscultante ordinariè non admittuntur, per ea ipsa media, inanis gloriæ periculo exponitur, per quæ eam declinare conatus fuit. Melius itaque est, si homo in mente et corde radicatam circumferat veram sui ipsius, et propriarum miseriarum cognitionem, vi cujus in animæ intimis se ipsum despiciat: omnis boni sui gloriam in Deum sincero affectu refundat, semperque dispositus sit ad

proprium defectum et imperfectionum accusationem ex alieno intelligendam. Verbo, Director suos penitentes edoceat, ut de se ipsis neque in laudem, neque in vituperium loquantur: non in laudem, cum id fomentum vanitatis esse solet: neque in vituperium, eò quòd taliter vanitati ordinariè medium non apponatur.

§ 25.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ EX ALIIS EXTERIORIBUS ET DELECTABILIBUS OBJECTIS IN PERFECTIONEM REDUNDARE POSSUNT.

Monitum primum. Dantur conscientie arbitri, qui inter mulieres, quandoque etiam spirituales, arctas, et teneris affectibus ac inquietis passionibus retertas, amicitias oriri conspicientes, id nullatenus curant; imò non defuit, qui in hujusmodi casibus diceret, in eo quòd bene sibi invicem velint, nil mali subesse. Certum est, nil mali, imò multum etiam Perfectionis subesse in eo, si amore charitatis, aut pià saltem affectione, quæ nec periculum creet, nec a charitatis et spiritus legibus abhorreat, mutuo se diligant. Si verò vehementi quiddam amoris passione se diligant, quæ tota in vultus gratiâ, morum comitate et elegantia ac genii et temperamenti convenientiâ fundatur: id non malum solummodo, sed et spiritus ruina, ac ipsa animæ perditio est.

Quapropter Directori persuasum sit, passionem præ omnibus aliis fors feminis dominantem amorem esse: cum enim ordinariè corde tenero predite sint, ad dulcem hunc affectum concipiendum prouæ, et ad eum dimittendum difficiles sunt: prout in omnibus rebus nature nostræ consentaneis accidere solet. Præterea valde vivâ etiam phantasiâ sunt dotatae, in quâ objectum amatum sedem aliquando ligens vehementes impressiones progenerat, et difficulter oblivione deleri potest. Si eas jam magnâ cum sollicitudine intrâ ejusdem domûs angustias restrictas teneri contingat, nec dominantem sibi amoris passionem in diversi sexûs personis occupandi occasione nanciscantur, eadem sibi ipsis in vicem adhaerescunt: et si inter socias aut amicas quædam reperiatur, quæ ob naturalem quædam dotem earum oculis se amabilem exhibeat, tantâ illam affectione prosequantur, ut perditè eam adamare in-

cipiant. Ex quo ingens dein passionum turbatio, defectuum multitudo, et omnigenis animæ tepor consequitur. Imò si istiusmodi affectio ultra modum exerescat, gravissimæ etiam culpæ inde oriri possunt. Cum enim passio hæc exacerare solet, nemo sibi ipsi fidere potest. Si Director diuturnâ ministerii sui experientiâ instructus sit, omnium eorum, quæ his paginis pertractavi, testimonium mihi reddere poterit. Quapropter principi loco stabilitum sit, conscientiæ arbitrum teneras hæc affectiones magni facere, et summo eas exstirpandi zelo imbutum esse oportere: his etenim intactis remanentibus, omne alium medium, quod ponitium Perfectioni apponet, inutile erit.

Monitum secundum. Ut autem Director amicitiarum hoc genus ex aliorum cordibus exstirpare valeat, eas cognosci necesse est; et hunc in finem opportunum judico signa quædam suggerere, quorum indicio ille in penitentibus delegi queant. Non obscurum earum indicium est, frequenter de personâ, dum remota est, cogitare, ejusque alloquium aut conversationem, ac si præsens esset, sibi præfigurare, idque etiam tempore orationis, dum cogitationes soli Deo intentas esse oporteret: eò quippe mentis cogitationes evagantur, ubi cordis affectiones commorantur. Præsentem expressionibus affectione plenè alloqui; multa ei urbanitatis officia exhibere; colloquia absque ullâ satietate in infinitum protrahere; ab eâ se separandi modum non invenire; sique separatio necessaria sit, ad eam non sine violentiâ procedere posse. Hujusmodi indicia etiam sunt munera ad reciprocum benevolentiam affectum in eâ excitandum sæpius oblata; proprium eidem genium indicare; omnem servitii actum ei præstare; omnes illius res non sine excessu laudare; omne verbum in ejus vituperationem prolatum quàm ægerimè ferre; haud aliter ac si quævis palea amatum attingens sagitta esset, amantis pectus transfodire. Signum quoque erit, ex modicâ, quæ in personâ amatâ detegitur, benevolentia vicissitudine dolorem concipere: propterea coram eâ conqueri, eamque ingrâte nomine compellere; in pueriles quædam indignationes prorumpere; ob similes rugas amicitiam tollere, et majori dein oclis ardore eam rursus resumere, dum alii apud amicum gratiam ineunt; excidendi timore magnam animi amaritudinem sentire; vehementes zelotypiæ motus experiri; vivere valde inquietam et exagilatam; erga rivalem suam animi aversionem et antipathiam concipere; in verba pugnentia prorure, et manifestè tandem amicitiam tollere. Si Director omnia hæc aut aliqua saltem hujusmodi indicia in personâ quædam detegat,